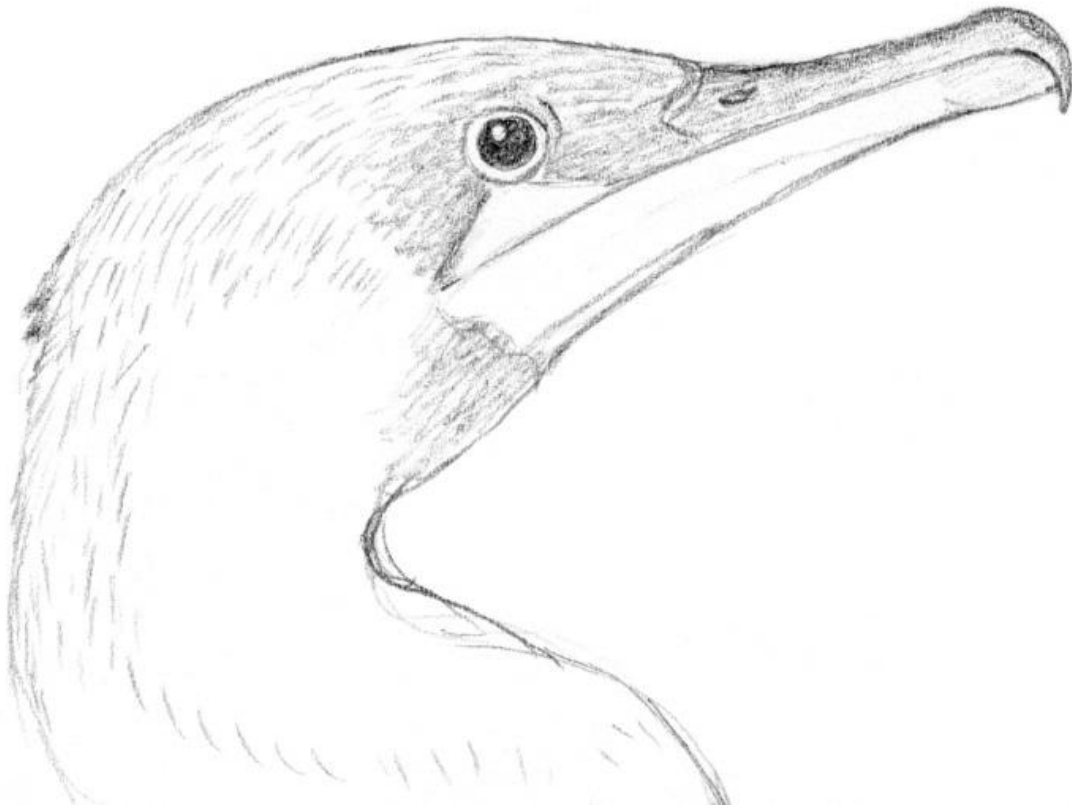

CARBO III

Hankeraportti

29.05.2019

Jouni Kannonlahti

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Hankkeen toteutus:

Jouni Kannonlahti

projektipäällikkö

Levón-instituutti

Vaasan Yliopisto

jouni.kannonlahti@uva.fi

puh. 0294498365

Piirroskuvat: Kuvittaja Anna Tiitola

www.annatiitola.com

Valokuvat: Jouni Kannonlahti

Pelotinnuket: Esko Muurimäki, Vaasan
kaupunki, viheralueyksikkö

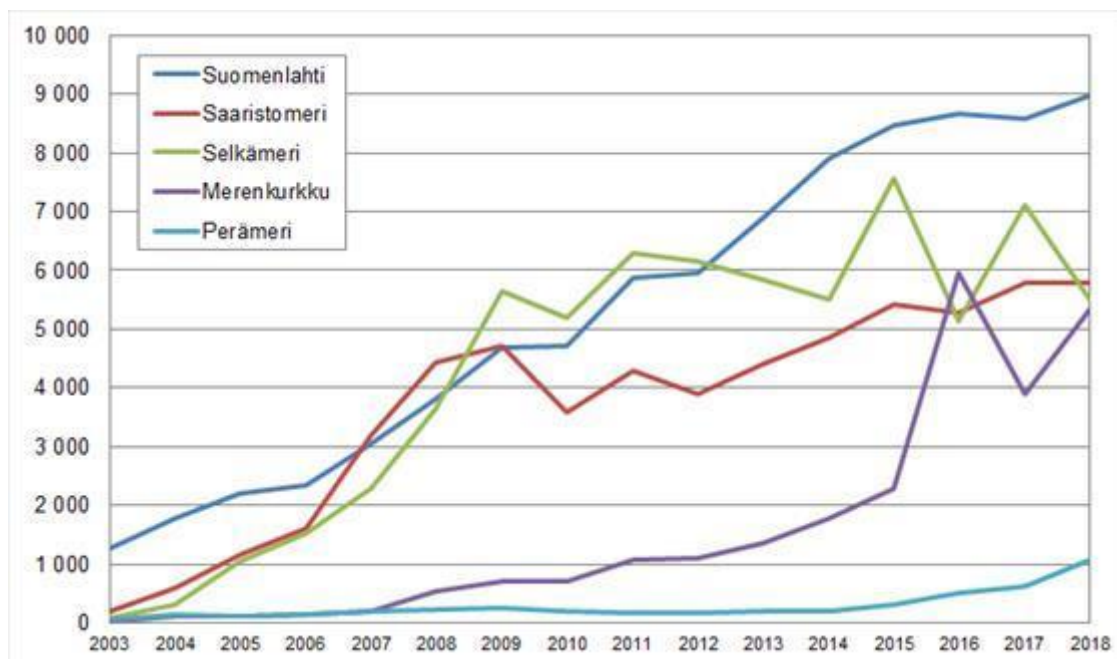
Tiivistelmä

Carbo III on jatkumo keväällä 2017 aloitetulle Carbo-hankkeelle, jossa toteutettiin Vaasan kaupungin toimeksiannosta merimetsöyhdyskunnan häätäminen Vaasan kaupungin omistamalta Onkikarin saarelta. Onkikari sijaitsee aivan kaupungin tuntumassa Eteläisellä kaupunginselällä. Toimenpidettä varten Vaasan kaupunki haki ELY-keskukselta poikkeusluvan yhdyskunnan häätämiseksi. Häätötoimina maaliskuussa 2017 pudotettiin puista kaikki edellisen vuoden pesät. Rantaan asennettiin perinteinen linnunpelätin ja saarella käytiin viettämässä aikaa säännöllisesti huhtitoukokuussa. Tämän jälkeen jatkohankkeissa Carbo II ja tässä Carbo III -hankkeessa on huolehdittu ainoastaan siitä, että linnut eivät tee paluuta Onkikarille.

Vuosien 2018 ja 2019 operaatioissa on käytetty Vaasan kaupungin viheralueyksikössä rakennettuja kahta ihmishahmoista linnunpelätintä, jotka käytiin asentamassa Onkikarin rantakiville huhtikuun puolivälin tienoilla. Jäiden lähdettyä saarella on vietetty aikaa useana päivänä toukokuun loppupuolelle saakka. Muu tälle hankkeelle kirjattu työaika on käytetty pesälaskentoihin, hallinnollisiin asioihin ja työn raportointiin.

Merimetson historia Suomessa lyhyesti

Merimetso hävisi voimistuneen vainon seurauksena Itämeren pesimälajistosta 1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä ja palasi takaisin Tanskaan vuonna 1938 sekä Ruotsiin vuonna 1948. Suomessa laji alkoi viimeisenä Itämeren maana pesiä vasta vuonna 1996. Merimetso on Suomessa luonnonsuojelulailla rauhoitettu ympärivuotisesti, eikä se myöskään kuulu EU:n metsästettävien lajien listalle. Koko Suomen pesimäkanta oli 26700 paria vuonna 2018. (SYKE)

Kaavio 1. Merimetsojen pesimäkanta merialueittain. Lähde: SYKE.

Eteläisen kaupunginselän merimetsotilanteen kehitys

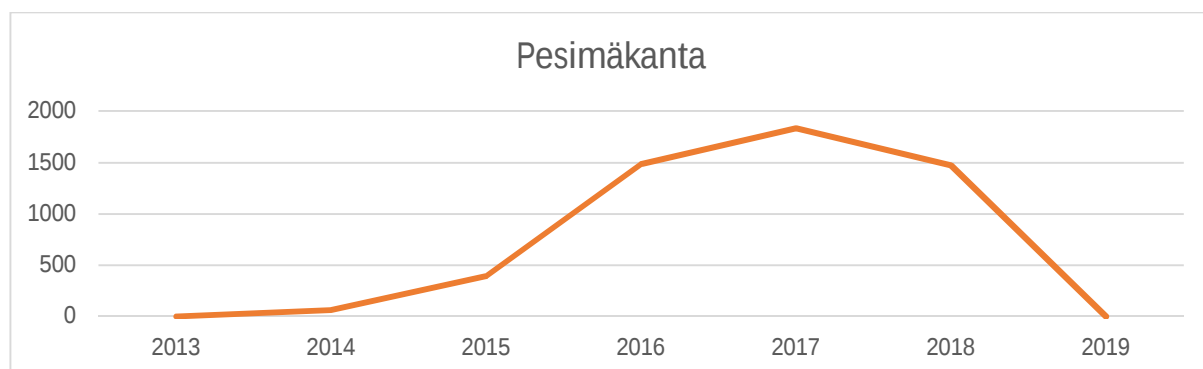
Eteläisen kaupunginselän merimetsokanta on kehittynyt taulukossa 1. esitetyllä tavalla. Ensimmäiset pesinnät todettiin vuonna 2014, jonka jälkeen kanta kasvoi räjähdysmäisesti. Pesimäkanta kasvoi vielä vuonna 2017:kin, vaikka lajin pesintä Onkikarilla estettiin. Vuonna 2018 pesiviä pareja oli hieman edellistä vuotta vähemmän, mutta pääosin Österbottens Fiskarförbundet rf:n toteuttamien munien öljyämistöimien (VARELY/2182/2016) ansiosta yhdyskunta muutti pois lahdelta kesken pesimäkauden. Vain osa pareista jäi. Jäljelle jääneistä munista kuoriutui ainoastaan 200 poikasta, joista suurin osa lopulta kuoli pesiin juhannusmyrskyn aikaan, jolloin vesi nousi hyvin korkealle ja huuhtoi lähes koko saaren. Vain muutamia poikasia pääsi siivilleen. Pikisaarten kareilla ei käyty enää myöhemmin kesällä, mutta kuoriutumisvaiheen aikaan kareilla pyöri puolenkymmentä nuorta merikotkaa, jotka tyhjensivät merimetsojen pesiä järjestelmällisesti reunasta alkaen. Oletusarvoisesti juhannusmyrskyllä on sittemmin ollut vaikutuksensa näilläkin matalilla kareilla.

Merimetsojen pesimäkanta Merenkurkun alueella oli selvässä laskussa vuonna 2019. Lintuja tuntui saapuvan kevätmuutolla varsin vähän, eli joko ne ovat jääneet pesimään etelämmäksi tai sitten niitä on talven aikana kuollut tavanomaista enemmän.

Merimetsoja oli jäidenlähdon aikaan Vaskiluodon edustalla melko paljon, jopa 1500 (suul. C.Hangelin), mutta Eteläisen kaupunginselän pesimäpaikoille niitä laskeutui lopulta varsin vähän. Aluksi Juckasgrynnanilla oli huhtikuun lopulla noin 320 yksilöä, joista aika tarkalleen puolet oli kuitenkin vielä nuoruuspukuisia (2kv) yksilöitä, jotka eivät ole vielä pesimäkypsiä. Toukokuun 7. päivänä saarella oli enää vain muutama hautova yksilö ja myöhemmin 13.5. suoritettulla pesälaskentakäynnillä saarella ei havaittu ainuttakaan asuttua pesää.

Taulukko ja kuvaaja 1. Eteläisen kaupunginselän pesimäkanta.

LUOTO	SYNTYVUOSI	PESÄT 2013	PESÄT 2014	PESÄT 2015	PESÄT 2016	PESÄT 2017	PESÄT 2018	PESÄT 2019
Juckasgrynnan	2014	0	62	300	988	1647	1184	0
Onkikari	2015			90	499	0	0	0
Pikisaarten karit	2017					184	291	0
Yhteensä		0	62	390	1487	1831	1475	0

Toimenpiteet tässä hankkeessa

Vuoden 2019 operaatio hoidettiin siten että ensin 1.4. ja 15.4. tarkkailtiin merimetsojen saapumista Öjbergetiltä, kun Onkikarille ei jäätilanteen vuoksi vielä päässyt. Vaasan kaupungin viheralueyksikön rakentamat kaksi ihmishahmoista linnunpelätintä (Kuvat 1 ja 2), käytiin asentamassa Onkikarin rantakiville 18.4.-28.5.2018 väliseksi ajaksi. Tämän lisäksi saarella vietettiin aikaa muutamina päivinä toukokuussa tarkkaillen lintujen käyttäytymistä. Tarve havaittiin kuitenkin varsin pian vähäiseksi, joten oleskelu muuttui lähinnä satunnaisiksi tarkastuskäynneiksi.

Pelättimet toimivat ainakin merimetsojen osalta hyvin, sillä uusia pesintäyrityksiä ei saarella kevään aikana havaittu. Pelättimet oli asennettu kartassa 1. punaisilla palloilla merkityille paikoille.

Kartta 1. Linnunpelättimien paikat Onkikarilla.

Kuva 1. Pelotinnukke 1.

Kuva 2. Pelotinnukke 2.

Lähteet

SYKE: http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Lajit/Lajien_seuranta/Merimetsoseuranta